
Slaven LETICA

TEORIJSKI KONCEPT
„KORISNE PROŠLOSTI“
I DUGOROČNA VIZIJA
RAZVOJA PODGORE

UVOD: DEFINIRANJE PROBLEMA

Potreba da se osobno i obiteljski živi i preživi u teškim, ratnim (donedavno) i recesijskim vremenima (danas i sutra), sprečava ljude, ali i seoska, gradska i općinska vodstva da o budućnosti i razvoju razmišljaju strateški, dugoročno, imajući na umu vrijeme jedne ili čak više generacija: 10, 20 ili čak 30 godina.

To i jest temeljni razlog što malo koje dalmatinsko i hrvatsko manje mjesto i grad imaju *jasnu i, po mogućnosti, općeprihvaćenu* (od stanovništva) *viziju i strategiju razvoja* do 2020. ili 2030., nekmoli do 2050. godine.

Sadašnja općina Podgora i selo Podgora mogli bi – upravo zbog svoje prosvjetiteljske tradicije (o tome nešto kasnije), napraviti takav iskorak i tako sadašnju razvojnu dezorijentiranost i inerciju, pa i apatiju – pretvoriti u veliku komparativnu prednost.

Filozofija i model razmišljanja o razvoju, za koje se ovdje zalažem, u teorijama rasta i razvoja nazivaju se „stvaralačko uništenje (kreativna destrukcija)“. Taj je razvojni model osmislio austrijski ekonomist Joseph Schumpeter i razradio ga u svom najpopularnijem i najcitiranijem djelu, „Kapitalizam, socijalizam i demokracija“.

Krajnje pojednostavljen, *Schumpeterov model rasta* i razvoja polazi od pretpostavke da su tvrtke-poduzeća, lokalna (seoska, gradska, općinska, županijska) i nacionalna gospodarstva evolucijski sustavi koji mogu rasti i razvijaju se (ili propadaju – ako nisu kreativno destruktivni) jedino logikom evolucije i prirodne selekcije.

Ključni čimbenik rasta i razvoja jest institucionalni i tehnološki napredak koji se temelji na stalnom „uništavanju“ (zapravo kreativnim preinakama) starog (organizacije, proizvodnog procesa, proizvoda) i stvaralačkom, inovativnom stvaranju novoga i konkurentski boljega.

Filozofija i „strategija“ (zapravo se radi o inerciji i improvizaciji) razvoja dalmatinskih sela, općina i gradova trenutno se svodi na nekoliko poznatih obrazaca i procesa:

1. izgradnja novih (komfortnijih) i poboljšanje postojećih smještajnih kapaciteta: privatnih kuća („apartmana“), hotela i hotelskih poduzeća;

2. koncentracija investicijskih projekata na priobalje, tzv. prvi i drugi red kuća;

3. betonizacija i parcijalna koncesijska privatizacija plaža;

4. svođenje kulturnog i zabavnog života na kulturna ljeta, glumačke družine, ribarske večeri i klapsko pjevanje, na jednoj strani, i razuzdanu noćnu zabavu na nekim tzv. trendovskim lokacijama;

5. zapuštanje ili parcijalna i malo nadzirana obnova, ali i ambijentalna devastacija starih naselja.

PODGORSKI RAZVOJNI PRISTUP I MODEL: ISKORISTIVA PROŠLOST

Činjenica što je Podgora prije dvadesetak ili više godina razvojno „zaspala“ na mnogim područjima (urbano planiranje, arhitektura, smještaj, ugostiteljstvo, kulinarsvo, zabava, kvaliteta turističkih kadrova) pruža nam danas MOŽDA mogućnost da izbjegnemo pogreške koje su činili i čine stanovnici i vodstva mnogih drugih dalmatinskih i primorskih mjesta, sela i gradića, koji su brzo narasli u velike aglomeracije apartmanskih „betonara“.

Prva ideja na kojoj je poželjno i moguće zasnovati novi razvojni pristup i ciklus jest ideja *iskoristive ili korisne prošlosti (usable past)*.¹

Druga ideja jest kreativno korištenje pozitivnih iskustava drugih sredina u zemlji i na Mediteranu, koje su uspjele povezati stare i nove dijelove naselja u jedinstvene cjeline i pridodati im pomno planirane nove urbane sadržaje, koji ljude – same stanovnike, investitore, turiste, posjetitelje – privlače na investiranje, poduzetništvo, rad i život u njima, a ne tjeraju ih iz njih.

Kad je riječ o ideji „korisne prošlosti“, treba se naprosto pažljivo analitički „zagledati“ u povijest i u njoj pronaći poticaje, uzore, obrasce života, navike, običaje, znanja i vještine koji bi mogli obogatiti današnji život u selu i kvalitetu turističke ponude.

Kad je riječ o toj „iskoristivoj prošlosti“ na političkom i kulturnom planu, može se kazati da je Podgora u posljednjih 150 godina imala sreću jer se našla na strani korisne

---

1 Ideja o „korisnoj prošlosti“ koja može poslužiti kao poticaj u osmišljavanju nove kulturne paradigme pojavila se u Americi pri kraju Prvog svjetskog rata u raspravi: Van Wyck Brooks, „On Creating a Usable Past,“ *The Dial*, 11. 4. 1918., 337-341.

povijesti: (a) u doba hrvatskog preporoda imala je veličanstvenog don Mihovila Pavlinovića (čije su ideje i djela potpuno zanemareni u podgorskom životu i sjećanju), (b) u doba krize i raspada Austrougarske carevine postala je jedno od središta velikog emigracijskog vala (najvećim dijelom u Novi Zeland – Novu Zelandu), (c) tijekom Drugog svjetskog rata postala je „kolijevkom ratne mornarice“, a njezini su stanovnici iskusili veliki, masovni zbjeg u El Shatt, koji je bio duboko traumatičan, ali i poticajan, (d) od sredine šezdesetih do kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća bila je prostor na kojemu se razvijao profitabilni i ekološki održiv turizam i (e) tijekom stvaranja i obrane Republike Hrvatske mnogi su Podgorani imali vrlo važnu ulogu.

Svaki prijelomni povijesni događaj i mnogi drugi takvi mogu se iskoristiti kao poticaj, nadahnuće i uzor pri osmišljavanju budućeg razvoja.

Ne ulazeći u cjelovitu analizu svih tih povijesnih razdoblja, ovdje ćemo lapidarno skicirati tek dio neizmjereno korisnog, a potpuno zaboravljenog naslijeđa don Mihovila Pavlinovića.

Taj veliki narodni preporoditelj i prosvjetitelj i u svoje je vrijeme, nekmoli danas, bio veći prorok u ostatku današnje Hrvatske i među Hrvatima Bosne i Hercegovine negoli u vlastitome mjestu. Koliko je don Mihovil bio važan i omiljen u svom dobu, možda najbolje pokazuje činjenica da je istinski pionir hrvatskog romana, Augustin Šenoa, upravo njemu posvetio svoj ključni povijesni roman „Seljačka buna“. Ovim riječima:

“Prečasnomu i prevrijednomu
gospodinu
MIHOVILU PAVLINOVIĆU
kanoniku svetojerskomu,
hrvatskom književniku,
zatočniku narodnjega prava
posvećuje i prikazuje ovo djelo
u znak počitanja

Pisac”

Dugo razdoblje komunizma i ateizma potisnulo je don Mihovila Pavlinovića iz kolektivnog sjećanja Podgore i Podgorana, iako mu je Republika Hrvatska iskazala simboličko priznanje podizanjem spomenika.²

Istinski „spomenik“ trebalo bi mu podići oživljavanjem „korisne prošlosti“, koja je u međuvremenu sasvim zaboravljena.

Naime, gotovo svi ključni politički snovi i ideje don Mihovila Pavlinovića u posljednjih su dvadeset godina do kraja ostvareni: (a) snovi o hrvatskom jeziku kao službenome jeziku (danas je međunarodno priznat i uskoro će postati službeni jezik EU-a),³ (b) snovi o prostornom, političkom i kulturnom povezivanju Dalmacije s kontinentalnom Hrvatskom i (c) snovi o hrvatskom narodnom i državnom pravu.

Međutim, ti su „snovi“ važni više za nacionalnu, hrvatsku razinu, dok su za nas danas važnija njegova razmišljanja i ideje koji se tiču pojedinca i zajednice, a u rodnoj mu Podgori ili nisu poznata ili su odavno zaboravljena.

On je smatrao da put do životnog zadovoljstva, blagostanja i sreće vodi preko *osobnog i kolektivnog odricanja, čitanja, učenja, rada, poduzetništva, zajedništva, razmišljanja, istraživanja, izumiteljstva, kreativnosti i vjere – u Boga i u ljudske i narodne snage, znanja i sposobnosti.*

Smatrao je da siromaštvo pojedinca, obitelji i naroda ne moraju biti zapreke osobnom i kolektivnom napretku i razvoju.

Mnoge od tih vrijednosti, vrlina i navika odavno su zaboravljene i potisnute u drugi plan u Podgori, pa i u cijeloj zemlji. Mislim da ih je moguće i potrebno obnoviti i razvijati.

Životnu filozofiju i naslijeđe don Mihovila Pavlinovića moguće je oživjeti kroz niz projekata koji bi trebali imati jasno određene ciljeve, nositelje, sredstva i vremenski plan ostvarivanja.

Ovdje ću nabrojiti neke od tih projekata.

2 Sklonost Podgorana podcjenjivanju vlastitih ljudi vidi se i u drugim primjerima. Ovdje ću spomenuti tek njegova velikog štovatelja i autora prve povijesne studije o Podgori, filologa Marijana Stojkovića, koji je u kolektivnoj memoriji mještana sačuvan kao „učitelj“. Njegova arhivska i intelektualna ostavština (najvećim dijelom u HSZU-u) također je golema i tek je treba istražiti i valorizirati.

3 Kako su se zapisnici Dalmatinskog sabora na hrvatskom jeziku počeli voditi 25. srpnja 1870. godine (inicijativu za to pokrenuo je upravo Pavlinović, koji je u Saboru prvi progovorio hrvatskim jezikom), to bi povodom 140. obljetnice tog važnog događaja u Podgori mogao biti organiziran znanstveni skup na temu „Hrvatski jezik kao 28. službeni jezik Europske Unije“.

Možda je najlakše i najbrže moguće ostvariti projekt obnove Don Mijine juti,⁴ šumarka uz cestu na zapadnom dijelu našeg sela. Danas zapušteni šumarak, nominalno je to „kamenjar“, vrlo je važan materijalni spomenik don Mihovilova boravka u Podgori. Naime, tu je jut-kamenjar-šumarak osobno osmislio kao prostor za osobnu šetnju, odmor i razmišljanje (meditaciju).

Don Mijina jut (kako bi je trebalo nazivati) 1962. godine posebnom je odlukom Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju, sa sjedištem u Splitu, formalno zaštićena kao spomenik kulture. U stvarnosti je potpuno zapuštena, što bi također trebalo shvatiti kao poticaj i prednost, a ne kao hendikep.

Evo sadržaja tog dokumenta o kulturnoj zaštiti: „Na temelju rješenja konzervatorskog zavoda za Dalmaciju -Split od 25/IV-1962. broj 35/19-62 zabilježuje se da je na č. zem. 2600 dio 1. tijela na kojoj je sagrađena prizemna kuća sa jednom prostorijom, oko nje šuma rad koje je kameni stil s klupama, koju je sagradio istaknuti književnik XIX stoljeća Mihovil Pavlinović pod nazivom Miholjac, ima svojstvo spomenika kulture i da je stavljena pod zaštitu države.“⁵

Za realizaciju projekta „Don Mijina jut“ potrebno je, dakako, osigurati novac, ali i odgovarajuću istraživačku i stručnu pomoć županije i države.⁶

Uz to, potrebno je i moguće ostvariti suradnju i s arhitektima i agronomima koji se bave parkovnom arhitekturom i nasadima.

4 Pojam „jut“ podgorski je lokalizam za riječ „ljut“, koja znači kamenjar ili kamenjak. Dragutin Parčić (1901., *Rječnik hrvatsko-talijanski*, 399) ima imenicu ženskoga roda *ljut* (genitiv *ljuti*), a objašnjava da to na talijanskome znači rupe (*litica*), masso (*oblutak*); luogo dirupato (*strmo mjesto*). Akademijin *Rječnik* (1907., 6 (26): 323-331), donosi mnoštvo pridjeva za pridjev i prilog *ljut*. Ima i imenicu *Ljuta*, ali i *ljutac*, *ljutca* uz napomenu da svagda stoji uz kamen. Petar Skok (1974., *Etimologijski rječnik*, 4: 135) kaže da *jut* (zabilježen do tada u literaturi da se govori u Lumbardi i na Cresu) dolazi od *ljut*. A za *ljut* (2: 340-341) kaže da je pridjev koji znači žestoko jelo, tvrd (kamen); metaforički srditost te toponomastički pridjev. Onda dodaje da je *ljut* i imenica ženskoga roda u značenju *hrid*, *lit*, *litica* te da je kao toponim zabilježena u primjeru *Dolačka Ljut* (krš, oštro, ljuto kamenje) u Poljicama, uz napomenu da imenica *ljut* može vući podrijetlo iz grčkoga *lit* – grčki *lithos* stijena – *litica*.

5 <http://e-izvadak.pravosudje.hr/mpweb/jsp/zk/zemljiste.jsp>.

6 U tom sam smislu prije dvije godine razgovarao s tadašnjim državnim tajnikom, Zoranom Šikićem (e-pošta: zoran.sikic@min-kulture.hr), koji je bio sklon projektu, s dekanom splitskog Medicinskog fakulteta prof. dr. Matkom Marušićem (koji je iskazao velik interes, uz napomenu da „ne očekujemo puno para“) i s ravnateljicom Instituta Ruđer Bošković, dr. Danicom Ramljak (danica.ramljak@irb.hr), koja je također bila spremna podržati projekt.

Ovdje svakako treba naglasiti da je za don Mihovila Pavlinovića „Jut“ bila duboko osmišljen projekt.

Vrlo je vjerojatno da je na njezinu izgradnju bio potaknut osobnom potrebom za mirom, tišinom, molitvom i samotnim razmišljanjem, ali i radom na hrvatskom prijevodu i pripremi knjige „Samo-pomoć“, glasovitog škotskog pisca i društvenog reformatora Samuela Smilesa.⁷

Upravo se sadržaj te knjige može smatrati istinskim izrazom životne filozofije koju je don Mihovil Pavlinović usvojio, prakticirao i preporučivao Podgoranima, Dalmatincima i Hrvatima svoga vremena.

Činjenica što je prije punih 140 godina (12 godina nakon izlaska) preveo (s talijanskog, ne, nažalost, s originala – engleskog) i preradio knjigu koja se danas smatra prvijencem u plimi publikacija o samopomoći koje preplavljuju svijet, također se može naglasiti i iskoristiti u promidžbi Don Mijine juti kao minijaturnog meditacijskog centra.⁸

PODGORA KAO PJEŠAČKI I BIKIKLISTIČKI RAJ

Raštrkanost, prostorna udaljenost i uzajamna *povezanost tradicionalnim putovima podgorskih zaseoka i naselja, kao i njihova povezanost s planinskim i primorskim naseljima (Čaklje, Kraj) pruža danas mogućnost korištenja tih staza, putova i oputina kao dijela turističke, izletničke ponude. Novo doba donijelo je „požarne putove“, koji se također trebaju koristiti kao pješačke i biciklističke staze.*

I ovdje se radi o „korisnoj prošlosti“ don Mihovila Pavlinovića (koji je doslovce prepješačio svaki kutak i zakutak Dalmacije i Bosne i Hercegovine, pa i današnju Boku Kotorsku), ali i stotina generacija Podgorana kojima je pješačenje bilo sastavni dio života: tijekom odlaska u polja, vrtove, planinu (Donju i Gornju Goru), školu, crkvu, groblje, ribu, kupanje itd.

Popisom, zaštitom (krajolika), održavanjem i obilježavanjem tog bogatog i dobrim dijelom sačuvanog prostornog naslijeđa moguće je obogatiti turističke i kulturne sadržaje sela.

---

7 Knjiga je u Velikoj Britaniji prvi put tiskana istog dana 1859. godine kad je objavljena i najslavnija knjiga Charlesa Darwina, „Podrijetlo vrsta“, od koje je u to doba bila znatno popularnija. Pavlinović je prijevod i preradu (dodavanjem mnoštva primjera iz ondašnje Dalmacije, Hrvatske i susjednih zemalja) te knjige objavio u Zadru 1871. godine pod naslovom „Radišu Bog pomaže“.

8 Zanimljivo je i vrlo važno da je seminarski rad tijekom studija arhitekture o Juti radio Mirko Buvinić, pa ga treba zamoliti za suradnju na projektu.

Krajnje, simbolično odredište svih pješačkih staza, koje bi morale biti dobro označene i očišćene, mogla bi biti Don Mijina jut.

Općina bi trebala osigurati dva ili tri radnika koji bi stalno radili na čišćenju i održavanju putova, a uoči turističkih sezona u proces čišćenja i obnove trebalo bi uključiti i stanovništvo – stanovnike pojedinih zaseoka kojima vode ti putovi. Svi putovi ionako imaju tradicionalne nazive, pa bi ih trebalo tek osmisliti kao pješačke i planinarske rute.

Posebnu bi vrijednost trebao imati pješački put do Donje Gore, koji je, nažalost, presječen cestom i potpuno devastiran, ali bi se također mogao obnoviti, uz pretpostavku dobivanja državnih i sredstava EU-a.

ŽUPNI DOM: REFERENTNA KNJIŽNICA „DON MIHOVIL PAVLINOVIĆ“ I POVIJESNI (ZAVIČAJNI) MUZEJ PODGORE

U sklopu budućeg „Župnog dom“, koji bi trebao biti općinsko vlasništvo, svakako bi trebalo osnovati referentnu knjižnicu „Don Mihovil Pavlinović“, koja bi sadržavala kombinaciju knjižnog i digitalnog fundusa knjiga: (a) koje je koristio don Mihovil, (b) knjiga o njemu, (c) knjiga o Podgori, Makarskom primorju, Biokovu i Dalmatinskom zagorju i (d) knjiga koje su napisali Podgorani „ma gdje bili“.⁹

U zgradi Župnog doma (koji treba vratiti u vlasništvo općine) trebalo bi planirati i Povijesni (zavičajni) muzej Podgore – u suradnji s Povijesnim muzejom Makarske.¹⁰

OBNOVA POTOKA VRUTAK I PRIPADAJUĆIH MU MLINICA

Svakako najzahtjevniji i najzanimljiviji projekt revitalizacije starih zaselaka jest onaj kojim bi se potok Vrutak vratio na površinu, uz obnovu nekih ili svih 24 mlinica koje su nekada uz njega postojale.

Ostvarivost ovog projekta trebalo bi tek analizirati kroz suradnju sa županijskim službama koje rade na novim projektima vodoopskrbe Makarskog primorja, ali i uz korištenje fondova EU-a.

Obnova Vrutka i mlinica mogla bi postati „brend“ i turistički hit u godinama koje dolaze.

---

9 Za osmišljavanje projekta knjižnice trebalo bi zamoliti za suradnju prof. dr. Zorana Velagića (podgorskog zeta), a spremnost na konzultativnu pomoć obećao je i Dražen Budiša, koji o tome zna mnogo.

10 Zamoliti za suradnju Anu Kunac i Smiljanu Šunde.

ISTRAŽIVANJA, PRIPREMA I TISKANJE NIZA KNJIGA O POVIJESTI PODGORE

Već danas Podgora ima dovoljno znanstveno i/ili stručno sposobnih ljudi da se pristupi radu na ozbiljnoj monografiji o povijesti Podgore.

Uz radove don Mihovila Pavlinovića i Marijana Stojkovića u posljednjih je desetak godina tiskano mnoštvo knjiga koje mogu poslužiti kao osnovica za rad na takvoj sveobuhvatnoj knjizi, koja bi sadržavala demografsku, političku, gospodarsku, emigracijsku, migracijsku, etnologijsku, arheološkijsku, intelektualnu i kulturnu povijest Podgore.¹¹

NOVI GENERALNI URBANISTIČKI PLAN PODGORE

U sljedećih nekoliko godina trebalo bi osmisliti i definirati cjelovit novi generalni urbanistički plan sela, koji bi počivao na toj novoj urbanoj i razvojnoj filozofiji i koji bi cijeli prostor „od Biokova do mora i od Drašnica do Tučepa“ tretirao kao vrijedan, integrirani razvojni prostor.

HOTELIJERSTVO, KLOKUN I MEDVEDINE

Rasprava o budućnosti turizma u Podgori posebna je tema koju bi trebalo prepustiti posebnoj skupini eksperata.¹²

Kad je u pitanju razvoj turizma, meni se čini da su moguća dva ili više pristupa.

Prvi jest brendiranje mjesta („Podgora“) ili šireg područja („Makarska rivijera“) ili „dovođenje“ u mjesto nekog od svjetskih hotelskih lanaca, koji onda postaje generator razvoja cijele hotelijerske i turističke industrije.

Osobno nam se čini da u dalekoj perspektivi samo jedna lokacija ima takav potencijal, a to je Klokun. Samo bi se na toj lokaciji mogao eventualno pojaviti neki svjetski hotelski lanac zainteresiran za investiciju, ali je na mjestu i općini da ocijene prednosti i nedostatke različitih pristupa turističkom razvoju.

---

11 Za rad na tom projektu trebalo bi koristiti sve autore koji su se bavili ili se mogu baviti poviješću našeg mjesta: Marijan Stojković, Benedikta Zelić-Bučan, Nikša Staničić, Nikola Anušić, Ana Kunac, Marinko Tomasović, Konstanta Mucić, Smiljana Šunde, Zoran Velagić itd.

12 Osobno poznajem i kontaktirao sam dr. Tomislava Dragičevića, a zet Vedrana Nole (Igor) poznaje i može kontaktirati konzultantsku tvrtku Horvat HTL iz Zagreba koja se bavi strategijskim osmišljavanjem i brendiranjem u turizmu.

Tijekom izrade projekta šetnice prema Drašnicama svakako treba valorizirati činjenicu da su neke od posljednjih morskih medvjedica u Jadranu boravile u Medvidinama kod „Gogoja“.

Slaven LETICA
Teorijski koncept
„korisne prošlosti“ i
dugoročna vizija
razvoja Podgore

SJEDIŠTE PARKA PRIRODE BIOKOVO

Velika je stvar za Podgoru što je u staroj školi sjedište uprave Parka prirode Biokovo. Ta okolnost pruža velike mogućnosti za pretvaranje Sride Sela i „Gornje Podgore“ u središte niza obrazovnih i istraživačkih događanja: hrvatskih i međunarodnih. Za osmišljavanje tog projekta trebalo bi zadužiti nekolicinu ljudi koji se bave zaštitom prirode, tradicionalnom arhitekturom i radom nevladinih udruga.

PODGORA KAO „KOLIJEVKA“ RIBARSTVA, BLITVARSTVA, MASLINARSTVA I ULJARSTVA

Obnova i oživljavanje maslinarstva i uljarstva pruža i Podgori šansu za osmišljavanje „uljarskih cesta“, po uzoru na vinske ceste. Dobro je što je „posljednja“ i najveća uljara u samom središtu mjesta.

U promidžbi i suvenirskoj proizvodnji trebalo bi iskoristiti činjenicu da su nas stanovnici okolnih mjesta nazivali „blitvarima“: blitva je danas simbol zdrave prehrane i trebala bi postati zaštitnim znakom mjesnog ugostiteljstva – kvaliteta restorana mogla bi se ocjenjivati brojem listova blitve (umjesto zvjezdica) – od jednog do pet listova.

TJEDAN SVETOGA VICENCA

Podgorski svetac-zaštitnik, sveti Vicenco, nije „veliki svetac“ u Katoličkoj crkvi, ali je bio iznimno popularan u dijelu Dalmatinske zagore, Hercegovine i Dalmacije. Podaci o njegovu životu i mučeništvu vrlo su oskudni.

Zna se tek da je mnoštvo dalmatinskih sela i gradova u 18. stoljeću u suradnji s Rimom (papom) iz rimskih katakombi „pribavilo“ tijela (posmrtno ostatke) mučenika. Tako je i podgorski župnik don Ivan Josip Pavlović 1790. od pape Pija VI. izmolio i dobio tijelo svetoga Vicenca, koje je najprije smjestio u vlastitu kapelicu, da bi ono naknadno, 1831. godine, bilo stavljeno u crkvu Svih svetih kao zaštitnik crkve, župljana i cijelog sela (Alačević, 1998., 74-75).

Iako su od tih dana do danas malo promijenjeni običaji i obredi proslave blagdana svetoga Vicenca (u prvu

nedjelju poslije Velike gospe), mislimo da bi slijedom ideje jednog od novijih podgorskih župnika trebalo razmisliti o uspostavi „Tjedna svetog Vicenca“, kao vjerske, narodne i turističke svetkovine koja bi trajala punih sedam dana.¹³

Dakako, osmišljavanje Tjedna svetog Vicenca trebalo bi prepustiti stručnjacima različitih područja.

LITERATURA

- (1907.), *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 6 (26), Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Alačević, N. (1998.), *Slavni i zaslužni muževi: Makarska i Primorje: Izlet na Biokovo*, Makarska, Matica Hrvatska (pretisak iz 1910.).
- Brooks, V. W. (1918.), On Creating a Usable Past, *The Dial* (April 11): 337-341.
- Keynes, J.M. (1994.), *Izabrana djela*, Zagreb, Privredni vjesnik i Matica Hrvatska.
- Letica, B. (2010.), *Doba odgovornosti*, Mate, Zagreb.
- Parčić, D. A. (1901.), *Rječnik hrvatsko-talijanski – Vocabolario croato-italiano*, Zadar.
- Pecchi, L. i Piga, G. (ur.), (2008.), *Revisiting Keynes. Economic Possibilities for our Grandchildren*, London, The MIT Press.
- Schumpeter, J. A. (2009.), *Can Capitalism Survive? Creative Destruction and the Future of the Global Economy*, New York, London, Harper Perennial.
- Schumpeter, J. A. (1981.), *Kapitalizam, socijalizam i demokracija*, Zagreb, Globus.
- Shiller, R. J. (2009.), *Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy And Why It Matters for Global Capitalism*, Princeton, Princeton University Press.
- Skok, P. (1974.), *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Taleb, N. (2004.), *Foiled by Randomness*, New York, Random House.
- Triana, P. (2009.), *Lecturing Birds on Flying: Can Mathematical Theories Destroy the Financial System?*, New York, John Wiley.

---

13 Smiljanu Šunde, koja je napisala dvije vrijedne knjige o povijesti Podgore, trebalo bi zamoliti da razmisli o pisanju knjige o kulturnoj, vjerskoj, hodočasničkoj i inoj vrijednosti svetog Vicenca u Hercegovini, Dalmatinskoj zagori i primorju: pristupom koji je koristila – „usmena povijest“.